

Uchwała
Nr 20/237/22/VI
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 19 kwietnia 2022 r.

w sprawie przedstawienia Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Informacji z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2021.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2022 poz. 547) oraz art. 35 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz.573 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się Informację z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2021 stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.
2. Postanawia się przekazać Informację, o której mowa w ust. 1, Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko–Mazurskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu
Województwa Warmińsko–Mazurskiego

Gustaw Marek Brzezina

Informacja
z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w województwie warmińsko-mazurskim
w roku 2021

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2021 roku podejmował działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w oparciu o „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021 - 2026”, przyjęty Uchwałą Nr 16/163/21/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 marca 2021 r. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem stanowiącym załącznik do ww. dokumentu.

Koordynatorem realizacji *Programu* był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Zarządzeniem Nr 199/2021 Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 października 2021 r., powołano Zespół Monitorujący do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

Informację opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa wdrażające poszczególne cele Programu oraz organizacje pozarządowe współpracujące przy jego realizacji.

Cel strategiczny Programu to: „Osoby z niepełnosprawnościami w pełni, na równych prawach z innymi obywatelami korzystają z przysługujących Im praw i uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym”.

W roku 2021 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w oparciu o określone priorytety:

1. Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.
2. Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami.
3. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.
4. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zadania zrealizowane w 2021 roku w ramach „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności

Cel operacyjny: Ułatwianie dostępu do usług w zakresie zapobiegania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków

Profilaktyka ma kluczowe znaczenie w zapobieganiu niepełnosprawności oraz ograniczaniu i łagodzeniu jej skutków. Wpływa nie tylko, na jakość i komfort życia jednostki, ale także na całą populację, niosąc pozytywne efekty związane z ograniczaniem niepełnosprawności oraz utrwalaniem pozytywnych wzorców zachowań społecznych.

Działania w tym zakresie realizowane były w głównej mierze przez Departament Zdrowia. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz jednostki organizacyjne Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym m.in. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie również realizowały działania w ramach wyżej wymienionego celu.

1. Realizując zadania z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2021 dofinansował działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, wykazane w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1. Zadania dofinansowane w 2021 r. przez Samorząd Warmińsko-Mazurski z zakresu promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Kwota dofinansowania	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnościami
1.	„Ja i moja rodzina”	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10”	10 000,00	40	20
2.	„Jesteśmy wartościowi, nasze życie jest ważne. Promocja zdrowia psychicznego”	Stowarzyszenie Inicjatorów Społecznych „Przyjazny Krąg” z siedzibą w Elblągu	9 025,00	47	0

3.	„Telefoniczne wsparcie osób będących w kryzysie psychicznym ze szczególnym uwzględnieniem skutków epidemii COVID-19”	Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Telefonicznej	8 620,00	55	55
4.	„Nasze dzieci w przyszłości – mają szansę lepiej żyć – edycja szósta”	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10”	9 000,00	40	20
5.	„Akademia Seniorów”	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Iławie	8 500,00	30	30
6.	„Kolory mojego obrazu”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	5 000,00	138	138
7.	„Drogowskazy – nowe możliwości”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	5 000,00	90	90
8.	„Zakątek zdrowia”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	5 400,00	47	47
9.	„Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego – konkurs plastyczno – literacki pn. w poszukiwaniu piękna”	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	4 000,00	340	340
10.	„Warsztaty Arteterapii Musica animae levamen – muzyka jest lekarstwem dla duszy – XVI edycja”	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	3 500,00	524	524
Razem			68 045,00	1 351	1 264

Ponadto, w zakresie działań na rzecz edukacji, promocji i profilaktyki zdrowotnej Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, na mocy 8 umów z organizacjami pozarządowymi, przekazał środki finansowe na realizację zadań publicznych, na łączną kwotę 72 852,00 zł. Przyznano również 8 dotacji celowych samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej, dla których Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest organem tworzącym, na zadania związane z edukacją

i promocją w zakresie ochrony zdrowia, w wysokości 43 400,00 zł. W wyżej wymienionych zadaniach uczestniczyło około 2 700 osób.

2. W ramach profilaktyki uzależnień i ograniczenia ich skutków zlecono organizacji pozarządowej realizację zadania pt.: „Ograniczanie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób szkodliwie używających narkotyków”, na kwotę ponad 14 tys. zł, w którym wzięło udział 130 osób z niepełnosprawnościami. Uczestnikom programu została udzielona profesjonalna pomoc terapeutyczna poprzez rozmowy indywidualne, które były nakierowane na motywowanie klientów do podjęcia terapii, detoksykacji, rozdawnictwo „sprzętu” do iniekcji.
- Zorganizowano również spotkanie online poświęcone problemom związanym ze środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi i środkami zastępczymi w województwie warmińsko-mazurskim. W spotkaniu udział wzięło 88 osób. Byli to przedstawiciele instytucji, placówek i organizacji na co dzień zajmujących się problematyką uzależnień od substancji psychoaktywnych, takich jak: stacje sanitarno-epidemiologiczne (w Elblągu i Olsztynie), kierownicy ośrodków terapeutycznych, przedstawiciele Policji, Kuratorium Oświaty, Narodowego Funduszu Zdrowia, psychoprofilaktycy.
- Ponadto, podmioty realizujące działania w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonały zadania na rzecz profilaktyki o łącznej wartości ponad 494 tys. zł, w których uczestniczyły 252 osoby. Objęły one projekty inwestycyjne, w ramach których dofinansowano m.in. koszty związane przebudową budynku, malowaniem klatek schodowych, wymianą okien i drzwi, remontem łazienek oraz zakupiono wyposażenie. Podniesiono również kwalifikacje pracowników lecznictwa odwykowego. Szczegółowe zestawienie przedsięwzięć zawarto w Tabeli nr 2.

Tabela nr 2. Szkolenia i inwestycje zrealizowane w 2021 r. w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Odbiorca	Liczba uczestników	Wartość przedsięwzięcia
1.	„Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko-Mazurskim”	Szpital Psychiatryczny SP ZOZ w Węgorzewie	32	84 440,00
2.	<p>1. pokrycie kosztów „1. Malowania dwóch klatek schodowych, części korytarza (detoks) wraz z wymianą okien na witryny EI60. Wymiana drzwi do sal chorych, gabinetów lekarskich i innych pomieszczeń na drzwi wzmocnione wraz z wymianą ościeżnic.2. Remontu 4 łazienek pacjentów wraz z wymianą drzwi wejściowych na wzmocnione, wymiana armatury sanitarnej i porcelany sanitarnej, oświetlenia, wentylacji, wyburzenie ścian i montaż elementów zabudowy HPL.3. Projekty, kosztorysy i nadzory</p>	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	42	210 500,00

	inwestorskie”			
3.	pokrycie kosztów „wyposażenia Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu WZLP w Olsztynie, tj. zakup 16 krzesel, 14 foteli terapeutycznych zmywalnych i 5 obrotowych oraz 3 klimatyzatorów”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	42	22 000,00
4.	pokrycie kosztów doposażenia Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku	Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	37	31 227,97
5.	pokrycie kosztów ”Przebudowy pomieszczenia w budynku Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, na łazienkę dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych	Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	37	69 986,61
6.	„pokrycie kosztów wyposażenia Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu WZLP w Olsztynie, tj. zakupu 15 stolików do stołówki, telewizora 55” z osprzętem na salę terapeutyczną, telewizora do systemu telewizji przemysłowej, lodówki/chłodziarki dla pacjentów oraz 2 klimatyzatorów”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	42	16 400,00
7.	pokrycie kosztów „Budowy przyłącza kanalizacji sanitarnej wraz z przydomową oczyszczalnią ścieków oraz instalacji elektrycznej do zasilania oczyszczalni, na działce o numerze 283/2 w obrębie Guja, gmina Węgorzewo”	Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych „Doren” im. Berty Trusiewicz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Różewcu	20	60 000,00
Razem			252	494 554,58

3. W województwie warmińsko-mazurskim prowadzone są działania z zakresu sportu osób z niepełnosprawnościami. Dotyczą one sportu powszechnego, którego celem jest rehabilitacja fizyczna, psychiczna i społeczna oraz sportu wyczynowego (sport paraolimpijski i igrzyska głuchych), ze strukturą szkolenia sportowego, systemem współzawodnictwa ogólnopolskiego i międzynarodowego.
- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego co roku wspiera sport osób z niepełnosprawnościami poprzez między innymi przyznawane dotacje w ramach otwartego konkursu ofert oraz udzielane stypendia sportowe, a także nagrody przyznawane zawodnikom i trenerom osiągającym wysokie wyniki sportowe.
- Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje 8 klubów sportowych, zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych

w Olsztynie, działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami (wg stanu na 31.12.2021 r.), które zrzeszają łącznie 850 zawodników. Głównym zadaniem W-M FSON jest organizacja imprez i zawodów sportowych o zasięgu wojewódzkim oraz koordynowanie organizacji szkolenia sportowego i udziału zawodników województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych.

Z uwagi na znaczenie sportu w zapobieganiu niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz korzyści wynikające z jego uprawiania przez osoby z niepełnosprawnościami, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2021 udzielił dotacji Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych, w wysokości 80 tys. zł, na dofinansowanie organizacji 26 masowych imprez i zawodów sportowych o zasięgu wojewódzkim, organizowanych przez Mazurskie Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Kętrzynie, Warmińsko-Mazurski Okręgowy Związek Rugby w Olsztynie, Olimpiady Specjalne Polska Oddział Regionalny Warmińsko-Mazurskie, Integracyjny Klub Sportowy „ATAK”, Lidzbarskie Stowarzyszenie „Aktywni w Niepełnosprawności” oraz Wspinaczkowy Klub Sportowy „Piżmakowe Wiewióry”.

Również poprzez dotacje celowe dofinansowano organizację 2 imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim i krajowym skierowanych do różnych środowisk i grup społecznych, organizowanych przez Mazurską Szkołę Żeglarstwa w Giżycku, na łączną kwotę 15 230 zł. Szczegółowy wykaz dofinansowanych imprez z udziałem osób z niepełnosprawnościami przedstawiono w Tabeli nr 3.

Tabela nr 3. Imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym i rekreacyjno-sportowym dofinansowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2021 r.

Lp.	Nazwa dofinansowanego zadania	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
1.	„Sportowa Integracyjna 2021”	Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie	42 000,00	800	800
2.	„VII Paraolimpiada Osób niepełnosprawnych” Sport to siła, to jest moc. Razem bądźmy więc co rok”	Mazurskie Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Kętrzynie	7 200,00	290	167
3.	II Letni turniej „Rugby Łamie bariery”	Warmińsko – Mazurski Okręgowy Związek Rugby w Olsztynie	5 500,00	93	51

4.	Organizacja zawodów sportowych dla zawodników Olimpiad Specjalnych.	Olimpiady Specjalne Polska Oddział regionalny Warmińsko-Mazurskie Olsztyn	7 000,00	110	110
5.	Otwarte Mistrzostwa XXIII Elbląg CUP 2021	Integracyjny Klub Sportowy „ATAK”	9 200,00	80	80
6.	III Wojewódzki Turniej Tańca Nowoczesnego Osób Niepełnosprawnych	Lidzbarskie Stowarzyszenie „Aktywni w Niepełnosprawności”	3 100,00	70	70
7.	I Mazurskie Igrzyska Wspinaczkowe dla osób z niepełnosprawnościami	Wspinaczkowy Klub Sportowy „Piżmakowe Wiewióry”	6 000,00	93	93
Razem			80 000,00	1 536	1 371

W imprezach sportowych wzięło udział łącznie 1 371 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego z niepełnosprawnościami. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły, zarówno tym osobom, jak i pozostałym uczestnikom, aktywne spędzenie wolnego czasu, ich aktywizację społeczną oraz możliwość sportowej rywalizacji bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Stanowiły również ważny impuls w mobilizowaniu osób zmagających się z niepełnosprawnością do uprawiania czynnego sportu, a przez to, do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

Dodatkowo, w 2021 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego poprzez dotacje celowe dofinansował działania w zakresie wspierania szkoleń zawodników i ich udziału we współzawodnictwie sportowym w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych, tj. w koszykówce na wózkach, szkolenie osób z niepełnosprawnościami w strzelectwie sportowym, zgrupowania i treningi zawodników czynnie uprawiających kolarstwo ręczne na wózkach, treningi sekcji kolarstwa tandemowego i strzelectwa pneumatycznego, szkolenie zawodników trenujących siatkówkę plażową na siedząco i stojąco, hokej na śledzach. Dofinansowano również koszt wyjazdu zawodników na obozy sportowe i rehabilitacyjne, mecze ligowe, turnieje. Łączna kwota dotacji wyniosła 83 tys. zł. Z dofinansowanych zadań skorzystało 216 osób z niepełnosprawnościami. Szczegółowy wykaz dotacji przedstawiono w Tabeli nr 4.

Tabela nr 4. Wspieranie szkolenia zawodników i ich udziału we współzawodnictwie sportowym w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzysk głuchych.

Lp.	Podmiot realizujący zadanie	Nazwa zadania	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych z niepełnosprawnościami
1.	Szkolny Klub Sportowy Niesłyszących „Olimpijczyk” w Olecku	„TACY SAMI”	13 000,00	60

2.	Akademicki Klub Sportowy przy Olsztyńskiej Szkole Wyższej im. J. Rusieckiego	Wspieranie szkolenia zawodników i ich udział we współzawodnictwie sportowym w koszykówce na wózkach	14 000,00	15
3.	Zrzeszenie Sportowe Niepełnosprawnych „Start” w Olsztynie	Strzelectwo Sportowe Osób niepełnosprawnych ruchowo	5 000,00	15
4.	Olsztyński Klub Sportowy „Warmia i Mazury”	Kolarstwo i strzelectwo pneumatyczne osób niepełnosprawnych	15 500,00	16
5.	Integracyjny Klub Sportowy „Smok” w Ornece	Szkolenie zawodników i udział reprezentantów województwa w zawodach ogólnopolskich w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych	17 000,00	30
6.	Integracyjny Klub Sportowy „ATAK” w Elblągu	Szkolenie, udział w zawodach i organizacja turniejów dla osób niepełnosprawnych	18 500,00	80
Razem			85 000,00	216

Wsparciem objęto również sportowców, z których dziewięciu otrzymało w 2021 r. stypendia sportowe za osiągnięcie wysokich wyników w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie, w tym w dyscyplinach i konkurencjach objętych programem igrzysk olimpijskich, paraolimpijskich i igrzysk głuchych, na łączną kwotę 41 400 zł. Działanie to umożliwiło zawodnikom utrzymanie prezentowanego poziomu wyników sportowych.

Ponadto, Samorząd Województwa przyznał 2 nagrody pieniężne osobom z niepełnosprawnością, w wysokości 7 tys. zł.

Całkowita kwota wsparcia sportu osób z niepełnosprawnościami przekazana przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2021 roku wyniosła ponad 226 tys. zł.

4. W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom drogowym. Zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowały: Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie oraz Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu, które przeprowadziły różne formy działań uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego (Tabela nr 5).

Tabela nr 5. Działania uświadamiające na temat bezpiecznego ruchu drogowego zrealizowane przez WORD - Regionalne Centrum BRD oraz WORD w Elblągu w 2021 r. w województwie warmińsko- mazurskim.

Nazwa przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego	Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia					
	Forma działań	Liczba podjętych działań	Miejsce realizacji (powiat)	Liczba uczestników działania	Liczba przedszkoli objętych działaniem	Liczba szkół objętych działaniem
Warmińsko - Mazurskie Obserwatorium BRD i Raport stanu BRD w województwie za 2020 rok.	Internetowy portal informacyjny będący platformą wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów charakterystycznych dla województwa warmińsko-mazurskiego. W 2021 wykonano aktualizację danych i informacji oraz przygotowano „Raport Obserwatorium za 2020 rok.”	Bieżąca aktualizacja i umieszczanie materiałów Przebudowa strony internetowej	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Nieokreślona - Mieszkańcy województwa, władze samorządowe, wszyscy zainteresowani poprawą brd w województwie	Nie określone	Nie określone
Program Edukacji Komunikacyjnej „Autochodzik” Edycja 2021	Celem Projektu jest przygotowanie dzieci z Olsztyna do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym. Powyższy cel ma zostać osiągnięty poprzez wdrożenie kompleksowego programu działań edukacyjnych w przedszkolach m. in. przy użyciu zestawu „Autochodzik”.	Działania prowadzone cały rok w przedszkolach oraz szkolenie nauczycieli w WORD Olsztyn	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Corocznie około 2000 dzieci przedszkolnych	Przedszkola w Olsztynie	Nie określone
Działania edukacyjne i promocyjne w kierunku zapinania pasów bezpieczeństwa	Uczestnictwo i organizacja przedsięwzięć z wykorzystaniem „Symulatora dachowania” oraz „Symulatora zderzeń”	4	Zasięg wojewódzki	Przeszkolono 350 osób	-	-
Uczestnictwo w Projekcie KWP Olsztyn „Czy wiesz, że możesz mówić nie... zagrożeniom w ruchu drogowym”	Akcja edukacyjna skierowana do dzieci i młodzieży. Zajęcia, przeprowadzono w formule on-line.	1	Zasięg wojewódzki	Okolo 4000 dzieci i młodzieży	-	43
Podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym	Pogadanka nt. „Bezpieczni w ruchu drogowym”	2	Miasto Elbląg	40	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Elblągu	
	Zajęcia edukacyjne dotyczące przygotowania do egzaminu na kartę rowerową	3	Miasto Elbląg	10	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Elblągu	

4. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie rozszerzyła zakres usług na rzecz zapobiegania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków w korzystaniu ze zbiorów biblioteki, poprzez uzupełnienie profilu zbiorów, który obejmuje publikacje związane z niepełnosprawnością (dotyczące m.in. edukacji, rehabilitacji, aktywizacji zawodowej, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu czy wsparcia społecznego) dostępnych na różnych nośnikach, zarówno dla osób z niepełnosprawnościami, jak i członków rodzin czy opiekunów, a także osób podejmujących pracę i przygotowujących się do pracy z osobami z niepełnosprawnościami.
5. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska osób z niepełnosprawnościami w zakresie usług rehabilitacyjnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował w 2021 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, roboty budowlane, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych. W ramach tych działań, przyznano dofinansowanie podmiotom, które spełniły wymagane przepisami kryteria, na roboty budowlane w 5 obiektach, w łącznej kwocie 4 340 000,00 zł, tj. na niżej wymienione projekty:
 - Zmiana sposobu użytkowania zaplecza sanitarno-socjalnego hali sportowej na salę rehabilitacyjną dla uczestników Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych (SION) w Bartoszcach,
 - Dokończenie budowy Domu Pomocy Społecznej "Misericordia II" wraz z centrum rehabilitacyjnym w Ełku przy ul. ks. prał. Mariana Szczęsnego 3,oraz trzy inwestycje w ramach umów wieloletnich:
 - Rozbudowa Centrum Edukacyjno-Rehabilitacyjno-Zawodowego na potrzeby realizacji usług opiekuńczo-rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnością,
 - Budowa Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego wraz z centrum rehabilitacji w Iławie przy ul. Sucharskiego – etap I,
 - Budowa Sali sportowej z zapleczem i jadalnią, dla osób niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży do rehabilitacji i rekreacji w miejscowości Goryń gm. Kisielice.Realizacja ww. zadania stworzyła osobom z niepełnosprawnościami lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie ww. zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji będzie mogło korzystać dodatkowo 717 osób z niepełnosprawnościami.
6. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020, dofinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, rozbudowę obiektu rehabilitacyjno-edukacyjnego o dodatkową przestrzeń umożliwiającą świadczenie usług opiekuńczych oraz rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami w Polskim Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Biskupcu. Łączna kwota inwestycji wyniosła ponad 183 tys. zł. Ze wspartej infrastruktury społecznej skorzystało 300 osób z niepełnosprawnościami.

Priorytet II: Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny: Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w życiu społecznym.

Osoby z niepełnosprawnościami należą do grupy społecznej, która znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, a przez to jest zagrożona społecznym wykluczeniem. Dlatego ważne jest podejmowanie skutecznych działań w celu wyeliminowania niepożądanych zjawisk, takich jak odrzucenie, alienacja czy marginalizacja tych osób. W tym celu niezbędne jest wspieranie samorządów i organizacji pozarządowych, w realizacji działań na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami, ich uspołecznienia i aktywizacji w lokalnym środowisku.

W związku z powyższym, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2021 r. podejmował działania zmierzające do stworzenia sprawnego systemu wsparcia tych osób poprzez rozwój infrastruktury społecznej, umożliwiającej korzystanie z usług rehabilitacyjnych oraz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do kultury, turystyki i rekreacji. Zadania, w tym zakresie realizowane były przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także jednostki organizacyjne Samorządu Województwa, w tym m.in. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie.

1. W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jednostki mu podlegające zrealizowały nw. przedsięwzięcia:
 - a) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przeprowadził szkolenia dla kadry kierowniczej środowiskowych domów samopomocy, ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz centrów usług społecznych, w których uczestniczyło ogółem 155 osób, a koszt tych przedsięwzięć wyniósł ponad 9 tys. zł.
 - b) Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu w ramach wdrażania lokalnych programów zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowania zdrowego stylu życia, umożliwił nauczycielom uczestnictwo w webinarium na temat naturalnych metod wspomagania odporności, działań jakie można podjąć na rzecz własnego zdrowia i zdrowych aspektów morsowania. W przedsięwzięciu wzięło udział 136 osób. Natomiast, w ramach wdrażania lokalnych programów i inicjatyw ochrony zdrowia psychicznego, 274 nauczycieli uczestniczyło w szkoleniach na temat konsekwencji psychicznych nauki zdalnej w pandemii, zjawiska agresji i przemocy w szkole, zaburzeń zachowania w sytuacjach zagrożenia i relacjach nauczyciel-uczeń po

powrocie do szkoły. 346 nauczycieli, specjalistów zostało zapoznanych z metodami i formami pracy z uczniami z niepełnosprawnościami adekwatnymi do rodzaju ich dysfunkcji.

- c) Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie uczestniczyła w szkoleniach, konferencjach, webinarium, udostępniając przestrzeń biblioteczną do wspólnych lub własnych celów. W niżej wymienionych przedsięwzięciach udział wzięło 6 pracowników Biblioteki, zgłębiając wiedzę z zakresu profesjonalnego zachowania wobec klientów, w tym z komunikacji z osobami z różnymi dysfunkcjami. W tym celu zainstalowano na 2 komputerach program czytający NVDA, poszerzono ofertę biblioteki o książki z powiększonym drukiem, stworzono stoisko z prezentacją zbiorów i oferty biblioteki skierowanej do osób z niepełnosprawnościami. Przedsięwzięcia, w których uczestniczyli między innymi pracownicy Biblioteki:
- Webinarium: czytnik ekranu NVDA,
 - Czy niewidomi czytają książki tylko w brajlu? W ramach kampanii SBP #niezostawiamczytelnika,
 - Czytanie – jak się z tego wymigać webinarium w ramach kampanii SBP #niezostawiamczytelnika 3 spotkania: Niewidomi i słabowidzący w bibliotece,
 - „Efektywna komunikacja w bibliotece i jej kluczowe zasady” – standardy obsługi użytkownika,
 - Konferencja REHA 2021 Fundacji Szansa dla Niewidomych.

Dodatkowo, zatrudniono w WBP 4 osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności, a 1 osoba z niepełnosprawnością ruchową odbyła staż.

2. W celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, artystycznym oraz rekreacji, w 2021 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmował działania w zakresie organizacji imprez, wystaw i przeglądów artystycznych. W ramach tych działań Departament Kultury i Edukacji zlecił organizacjom pozarządowym realizację 16 zadań, na łączną kwotę 115 700,00 zł. Uczestniczyło w nich ponad 22 tys. osób, w tym ponad 800 z niepełnosprawnościami. Szczegółowe zestawienie zawarto w Tabeli nr 7.

Tabela nr 7. Imprezy o charakterze kulturalno-edukacyjnym współorganizowane przez Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2021 r.

Lp.	Podmiot realizujący zadanie	Tytuł zadania	Liczba beneficjentów	
			ogółem	w tym osób z niepełnosprawnościami
1.	Piskie Stowarzyszenie Miłośników Kultury MAZURIA	X Międzynarodowy Jarmark św. Jana w Pieszku	700	3
2.	Związek Ukraińców w Polsce Oddział Mazurski w Giżycku	XX Międzynarodowe Koncerty Muzyki Cerkiewnej - 2021	2 500	40
3.	Związek Ukraińców w Polsce Koło w Kruklankach	Etno-wędrówka 2021 - Magiczna Noc Kupały	500	5

4.	Fundacja Promocji Sztuki Im. "Feliksa Nowowiejskiego"	IV Braniewska Jesień Organowa	420	5
5.	Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie	Krasicki i jego czasy (w 220. rocznicę śmierci)	1 500	ok. 40
6.	Stowarzyszenie Twórców i Orędowników Kultury "ANIMA" z siedzibą w Kobyłosze	Mazurskie Wędrowki Teatralne 2021 - edycja VIII	400	15
7.	Elbląskie Towarzystwo Kulturalne	XXIV Letni Salon Muzyczny BAŻANTARNIA 2021	5 000	ok. 400
8.	Parafia Ewangelicko- Augsburska w Pasymiu	XXIV Pasymskie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej Pasym- Dzwierzuty 2021	1 400	60
9.	Stowarzyszenie gmin "Polskie zamki gotyckie" z siedzibą w Olsztynie	Miejsca pamięci narodowej Warmii i Mazur jako inspiracja w regionalnej edukacji historycznej	1 000	200
10.	Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej w Olsztynie	VIII Zaduszki Wileńskie - Wspólne dziedzictwo. Warmia, Mazury, Kresy Wschodnie	100	ok. 20
11.	Stowarzyszenie Mazurskie Związek Polsko-Niemiecki w Olsztynie	Dziedzictwo kulturowe łącznikiem międzypokoleniowym	49	2
12.	Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Barczewie	XX Międzynarodowy Festiwal Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego	3 238	46
13.	Towarzystwo Kultury Teatralnej Warmii i Mazur z siedzibą w Olsztynie	TEATR BEZ GRANIC - prezentacja arcydzieł dramaturgii światowej w przestrzeni wiejskiej Województwa Warmińsko- Mazurskiego	253	ok. 10
14.	Warmińsko-Mazurski Oddział Polskiego Związku Chórów i Orkiestr z siedzibą w Olsztynie	XVI Festiwal Zespołów i X Konkurs Kompozytorski im. Feliksa Nowowiejskiego on- line	500	4
15.	Stowarzyszenie "Węgajty" z siedzibą w Węgajtach	Sztuka w Obejściu	500	30
16.	Fundacja "Opcja Benedykta" z siedzibą w Olsztynie	Nieuchronne	100	1

3. W celu wyrównywania szans w dostępie do kultury, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym: Wojewódzka Biblioteka

Publiczna w Olsztynie, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku i Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych, prezentacje twórczości tych osób oraz warsztatów plastyczno-artystycznych, m.in.:

- „XXXIV Międzynarodowy Jarmark Folkloru”. W 2-dniowym kiermaszu uczestniczyło ok. 35 twórców z niepełnosprawnościami z Polski i z zagranicy. W ramach przedsięwzięcia wystawiono prace artystów, odbyły się pokazy rzemiosła tradycyjnego, które przyczyniły się to do zwiększenia sprawności manualnej tych osób, ale także do poznania kultury grup etnicznych i narodowościowych, zamieszkujących współcześnie i w przeszłości Polskę północno-wschodnią.
- Przez 8 miesięcy udostępniono wystawy w budynku i na terenie Parku Etnograficznego nad Węgorapą oraz pracownie: ceramiki, tkactwa, kwiatów artystycznych i plastyki obrzędowej. Prowadzone były również zajęcia z zakresu: malowania kafla ceramicznego, torby bawełnianej, deseczki i figurki drewnianej, bombki szklanej, szycia poduszki w kształcie ryby, wykonywania aniołka ze słomy, lalki na łyżce, bransoletki patriotycznej, kwiatka z płatków osikowych, zabawki z włóczki. Organizacja tych przedsięwzięć miała na celu poprawę funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenie sprawności manualnych, rozwój osobisty, wzrost samooceny i pewności siebie w kontaktach i nabycie nowych umiejętności przez te osoby. W trakcie tych działań uczestniczyło 65 osób.
- Lekcje muzealne organizowane przez Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, dzięki którym uczestnicy poszerzyli swoją wiedzę na temat dostępnych dóbr kultury. W zajęciach edukacyjnych wzięło udział 1 310 osób z niepełnosprawnościami.
- „Ogólnopolski Konkurs Ceramiony” - prezentacja prac w dziedzinie ceramiki dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z 45 placówek (szkół, placówek kultury, placówek opiekuńczo - wychowawczych, warsztatów terapii zajęciowej). Udział wzięło 113 osób.
- „Europejski Festiwal Filmowy Ty i Ja”, podczas którego zaprezentowano 2 filmy o tematyce nawiązującej do problemów, z jakimi zmagają się osoby z niepełnosprawnościami w życiu codziennym.
- Prezentacja filmów z napisami dla osób niesłyszących i niedosłyszących oraz z audiodeskrypcją dla osób niewidomych przez Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku, w których uczestniczyło 1 050 osób.
- Lekcje muzealne organizowane przez Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, dzięki którym uczestnicy poszerzyli swoją wiedzę na temat dostępnych dóbr kultury. W zajęciach edukacyjnych wzięło udział 136 osób z niepełnosprawnościami.

- Koncerty - Audycje Muzyczne dla Przedszkoli „Spotkania z Panią Muzyką” organizowane przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego, w Olsztynie – w 37 koncertach, które odbyły się podczas różnych imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, przeglądów artystycznych uczestniczyło 1 884 osoby z niepełnosprawnościami, w tym osoby z przedszkola i grupy zerowe z Olsztyna oraz województwa, ze Stowarzyszenia Wyjątkowe Serce, z Warsztatów Terapii Zajęciowej w Olsztynie oraz z Przedszkola Publicznego Nr 2 „Bajka” z Oddziałem Integracyjnym w Mrągowie.
- Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie udostępnił spektakle w formie online, z których skorzystały 284 osoby.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie zorganizowała 561 imprez i innych inicjatyw, w tym 142 wystawy (spotkania, zajęcia edukacyjne), w których uczestniczyło 116 osób z niepełnosprawnościami.
- Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie realizowało warsztaty w placówkach muzealnych oraz warsztaty letnie na dziedzińcach Zamków w Olsztynie i Lidzbarku Warmińskim. W zajęciach edukacyjnych i warsztatach w placówkach muzealnych uczestniczyło około 300 osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Wyżej wymienione przedsięwzięcia umożliwiły rozszerzenie oddziaływań na otwarte społeczeństwo, promocję twórczości artystycznej, przełamywanie barier społecznych oraz zmianę sposobu postrzegania osób z niepełnosprawnościami poprzez ich możliwości, a nie ograniczenia. Łącznie wzięło w nich udział ponad 5 tys. osób z niepełnosprawnościami.

4. Zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym ze skuteczniejszych sposobów zwiększenia integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej środowisk zagrożonych społecznym wykluczeniem. To organizacje pozarządowe funkcjonując w lokalnym środowisku są najbliższe osobom, do których kierują swoje działania i najlepiej znają problemy osób z niepełnosprawnościami. Ma to szczególne znaczenie przy szybkiej diagnozie i w podejmowaniu prób rozwiązania istniejących problemów.

W celu wsparcia projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym finansowanych ze środków PFRON oraz z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął w 2021 r. następujące działania:

- a) na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zlecono, ze środków PFRON, zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej o zasięgu regionalnym, niżej wymienionym organizacjom pozarządowym, na łączną kwotę 210 tys. zł:
- Stowarzyszeniu Wyjątkowe Serce w Olsztynie - zadanie „Wciąż mamy siebie”, prowadzone w formie warsztatów teatralnych, których celem było zdobycie nowych umiejętności i kompetencji przez osoby z niepełnosprawnościami oraz kształtowanie ich pozytywnego wizerunku w społeczeństwie, a także w nich samych. W zadaniu wzięło udział 20 osób.

- Bankowi Żywności w Olsztynie - zadanie „Otwarcia na integrację” mające na celu podniesienie aktywności społecznej, wzmocnienie i wyposażenie rodzin osób z niepełnosprawnościami w kompetencje psychospołeczne, promocję instytucji rodziny i wartości rodzinnych w społeczeństwie i wśród społeczności lokalnej. Projekt zakładał wielowymiarowe wsparcie 20 osób z niepełnosprawnościami wraz z ich rodzinami, zarówno na rzecz aktywizacji, aktywnego włączenia grupy w działania na rzecz społeczności lokalnej, wsparcia w realizacji podstawowych potrzeb życiowych, czy zwiększenia inicjatywności i samodzielności osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin (5 rodzin).
- Stowarzyszeniu na Rzecz Pomocy Rodzinie SYNAPSA w Mrągowie - zadanie „Chcemy i możemy więcej”, z którego skorzystało 20 osób z niepełnosprawnościami i ich rodziny. W ramach przedsięwzięcia opracowano i wdrożono Indywidualne Ścieżki Wsparcia, poprzedzone indywidualną diagnozą, prowadzoną przez pedagogów rodzinnych we współpracy ze specjalistami, a na jej podstawie przeprowadzono: terapie, mediacje, treningi społeczne, poradnictwo, naukę funkcji i umiejętności społecznych.
- Stowarzyszeniu Olimpiady Specjalne Polska Oddział Regionalny Warmińsko-Mazurskie w Olsztynie. W ramach realizacji zadania „Od przedszkola na Igrzyska Światowe Olimpiad Specjalnych” przeprowadzono treningi sportowe dla 76 dzieci i młodzieży w różnym stopniu niepełnosprawności intelektualnej. Ich celem było rozwijanie talentów sportowych, a także wspomaganie rozwoju fizycznego, poznawczego oraz rozwijanie sprawności motorycznej i koordynacji wzrokowo-ruchowej.
- Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom i Ich Rodzinom „Dajmy Szansę” w Stawigudzie - zadanie „RZEPKA – siła w rodzinie”, którego celem było promowanie równych szans w życiu społecznym osób z niepełnosprawnością intelektualną. Realizacja zadania, w którym wzięły udział 42 rodziny miała również na celu wzajemne poznawanie rodzin i ich integrację, powstanie grup wsparcia w społeczności lokalnej, wzrost kompetencji rodzicielskich i wzmocnienie więzi rodzinnych. Projekt zrealizowano w formie warsztatów dla rodziców/opiekunów prawnych i rodzeństwa, zajęć rozwijających zainteresowania, indywidualnych porad psychologicznych, grupowych i indywidualnych porad prawnych oraz socjalnych.
- Warmińsko-Mazurskiemu Sejmikowi Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie - zadanie „Wzrost kompetencji kadry drogą samodzielności osób z niepełnosprawnościami” polegające na zorganizowaniu 7 rodzajów szkoleń dla 123 osób kadry WMSON i organizacji członkowskich. Ich celem było podniesienie kompetencji w pracy z osobami z niepełnosprawnością.
- Stowarzyszeniu Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10” w Olsztynie –zadanie „Sprawność i komunikacja to klucz do samodzielności” w ramach którego zorganizowano dla 20 dzieci z zespołem Downa i z innymi niepełnosprawnościami zajęcia między innymi z robotyki, tenisa stołowego, taneczne, piłki nożnej i karate oraz warsztaty z komunikacji i logopedii, które poprawiły ich sprawność fizyczną, koncentrację oraz koordynację ruchowo-wzrokową i poprawę mowy.

- Elbląskiej Radzie Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych w Elblągu - zadanie „Rozwijaj swoje umiejętności w ERKONie”, w ramach którego przeprowadzono dla grupy 10 osób z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności warsztaty kulinarne, DIY („Zrób to sam”) oraz „spotkanie z naturą” (zajęcia w plenerze zakończone ogniskiem). Dzięki tym warsztatom uczestnicy rozwinęli swoje umiejętności, wyobraźnię, kreatywność, zdolności manualne i zainteresowania. Spotkania sprzyjały poznawaniu nowych osób podobnych do siebie, w różnym wieku, co przyczyniło się do integracji międzypokoleniowej.
- b) zlecono organizacjom pozarządowym ze środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego niżej wymienione zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, przyznając podmiotom dotacje celowe, w łącznej wysokości ponad 50 tys. zł, w których uczestniczyło blisko 900 osób z niepełnosprawnościami:
- „Daj mi szansę” (Stowarzyszenie Olimpiady Specjalne Polska Oddział Regionalny Warmińsko-Mazurskie w Olsztynie),
 - Organizacja zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (Stowarzyszenie Olimpiady Specjalne Polska Oddział Regionalny Warmińsko-Mazurskie w Olsztynie),
 - Zatrudnienie Wspomagane V (Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie),
 - Nieprzetarty Rejs (Polski Związek Żeglarzy Niepełnosprawnych w Giżycku),
 - XVIII Puchar Polski Żeglarzy Niepełnosprawnych - 2 edycje (Polski Związek Żeglarzy Niepełnosprawnych w Giżycku),
 - XXVII Mistrzostwa Polski Żeglarzy z Niepełnosprawnością (Mazurska Szkoła Żeglarstwa w Giżycku),
 - XVII Festiwal Sportów Wodnych Osób Niepełnosprawnych (Mazurska Szkoła Żeglarstwa w Giżycku).

Współpraca Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w celu aktywnej integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej umożliwiła szerszy udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

5. W 2021 roku Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, zrealizował projekty na rzecz zwiększenia dostępności i jakości edukacji przedszkolnej oraz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami:
- działanie 2.1. „Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej”, projektami zostało objętych 168 osób, w tym 2 z niepełnosprawnościami,
 - poddziałanie 2.2.1. „Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów”, wsparciem objęto 4 273 osoby, w tym 128 z niepełnosprawnościami,

- poddziałanie 2.2.2. „Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów”, projekty ZIT bis Elbląg, wsparciem objęto 1 281 osób, w tym 3 z niepełnosprawnościami,
- poddziałanie 2.4.1. „Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego”, projektami konkursowymi objęto 1 457 osób, w tym 26 z niepełnosprawnościami,
- poddziałanie 2.4.2. „Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego”, projekty ZIT bis Elbląg wsparciem objęto 33 osoby.

W wyniku tych działań wsparciem zostało objętych łącznie 159 osób z niepełnosprawnościami.

6. W celu zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2021 r. kontynuował działania podjęte w poprzednim roku. W ramach Osi Priorytetowej 11 – Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowanego ze środków EFS, realizowano działania mające na celu ułatwienie dostępu do usług społecznych (w tym integracji ze środowiskiem lokalnym) poprzez wspieranie aktywizacji społecznej, świadczenie usług terapeutycznych, rehabilitacyjnych, psychologicznych, warsztatów dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, a także rozwój nowych form i metod wsparcia. W ramach kompleksowych usług skierowanych do osób oraz ich rodzin realizowano 10 projektów skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami (502 osoby) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych prawie 9 mln zł oraz 98 projektów, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (1 373 osób) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych ponad 53,5 mln zł.

Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny: Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy.

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią zróżnicowaną grupę pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie ich zawodowej aktywizacji.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, między innymi poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, psychologicznego i prawnego oraz szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. W 2021 roku kontynuowano działania podjęte w poprzednich latach, zmierzające do poprawy sytuacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Koordynatorem zadań w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami jest Wojewódzki Urząd Pracy, który jednocześnie monitoruje działalność w tym zakresie. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią jedną z priorytetowych grup bezrobotnych na warmińsko-mazurskim rynku pracy. Wymagają one szczególnego wsparcia, co zostało uwzględnione w Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2025 roku.

Działania na rzecz wyrównywania szans zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami w sposób bezpośredni zostały zawarte w jej Priorytecie III – Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem. Są one ukierunkowane na integrację grup defaworyzowanych z rynkiem pracy, ograniczenie poziomu wykluczenia zawodowego i społecznego mieszkańców oraz zwiększenie dostępności miejsc pracy i usług społecznych. Potrzeba aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami corocznie znajduje również odzwierciedlenie w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim - poprzez określenie tej grupy osób jako priorytetowej, a także realizację działań ukierunkowanych na ułatwianie jej dostępu do rynku pracy.

1. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2027, w 2021 r. podejmował działania zmierzające do zwiększenia aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy. Realizowane projekty przyczyniły się do zwiększenia zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo (zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, powyżej 50 roku życia, niskowyzkwalifikowanych oraz kobiet) poprzez kompleksowe, indywidualne wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej niwelujące niedopasowanie kwalifikacji lub brak doświadczenia zawodowego, brak określonych kompetencji zawodowych i miękkich (diagnoza, warsztaty, wsparcie indywidualne, szkolenia, staż, pomoc w zatrudnieniu, trening pracy). Wsparcie udzielane w ramach projektów jest dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników projektów, wynikających z ich aktualnego stanu wiedzy, doświadczenia, zdolności i przeciwwskazań do wykonywania danego zawodu. W ramach powyższych działań wsparciem objęto 320 osoby z niepełnosprawnościami.
2. W celu zwiększenia dostępu osób z niepełnosprawnościami do zatrudnienia, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego prowadził działania, w ramach Osi Priorytetowej 11 Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowane ze środków EFS, z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, zdrowotnym, edukacyjnym mające na celu przywrócenie osobom wykluczonym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym możliwości lub zdolności zatrudnienia.
W 2021 r. w zakresie powyższych działań realizowano 11 projektów skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami (184 osoby) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych ponad 10,5 mln zł oraz 105 projektów, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (894 osoby) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych nieco ponad 80 mln zł. Wszyscy uczestnicy zostali objęci indywidualnym wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej niwelującym niedopasowanie kwalifikacji lub brak doświadczenia zawodowego do potrzeb rynku pracy (np. wsparcie doradcy zawodowego, trenera pracy, szkolenia zawodowe, staż). Wsparcie przyczyniło się do zwiększenia zatrudnienia wśród osób

wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmocnienia ich sytuacji społeczno-zawodowej.

3. Istotną formą aktywności osób z niepełnosprawnościami wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej jest ich uczestnictwo w zakładach aktywności zawodowej. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował w 2021 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, koszty działania 9 zakładów aktywności zawodowej, tj. w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, Ostródzie, Bartoszcach, Piszcu i Nidzicy, na łączną kwotę 7 705 245,00 zł, a także ze środków budżetu Województwa, w kwocie 490 tys. zł.
Środki na działanie ZAZ przekazane zostały między innymi na wynagrodzenia zatrudnionych w tych zakładach osób z niepełnosprawnościami i personelu, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób z niepełnosprawnościami, zakupu środków trwałych i wyposażenia oraz na szkolenia związane z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku.
Łącznie Zakłady Aktywności Zawodowej na koniec 2021 r. zatrudniały 429 osób, w tym 305 ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.
Dzięki dofinansowaniu zatrudnione w nich osoby z niepełnosprawnościami obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.
4. W celu zwiększenia aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, uczniowie Szkoły Policealnej im. J. Romanowskiej w Elblągu wraz z Elbląską Radą Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych w Elblągu realizowały projekty w ramach środków EFS:
 - "DROGA DO NIEZALEŻNOSCI", mający na celu aktywizację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami. Działania projektu poza elementem szkoleniowym w zakresie umiejętności pracowniczych (w tym BHP) oraz miękkich kompetencji interpersonalnych zawierały komponent przygotowania zawodowego osób z niepełnosprawnościami w stopniach umiarkowanym i znacznym w zakresie prac porządkowo-remontowo-gospodarczych. Niepełnosprawni intelektualnie uczestnicy projektu (w tym ze sprzężeniami- niedowidzący i niewidzący; niedosłyszający i niesłyszający, z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, epilepsją oraz chorobami przewlekłymi) nabywali umiejętności zawodowe,
 - „CENTRUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ” (na terenie powiatu ziemskiego i grodzkiego elbląskiego) projekt, którego celem była szeroko pojęta aktywizacja społeczno-zawodowa osób w wieku produkcyjnym, szczególnie po 45 roku życia. Zajęcia prowadzone były z zakresu organizacji czasu wolnego. Działania główne dotyczyły zminimalizowania skutków pandemii.
5. W procesie rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, niezwykle ważne jest podejmowanie działań w zakresie inicjowania i tworzenia podmiotów ekonomii

społecznej wspomagających ten proces. Dlatego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 co roku wdrażał „Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020”, którego elementem była realizacja projektu pt. „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach”. Jego uczestnikami byli pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju i wzmocnienia znaczenia ekonomii społecznej województwie.

W ramach wymienionego projektu w 2021 r. odbyły się następujące wydarzenia:

- 1 spotkanie 2-dniowe sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych KIS, CIS, ZAZ, WTZ pn. „Regionalna Platforma Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej”, na którym poruszone były kwestie związane z budowaniem nowej marki ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach, niestandardowym finansowaniem podmiotów ekonomii społecznej, stosowaniem nowych narzędzi w pracy zdalnej (szczególnie z osobami z niepełnosprawnościami) oraz dotyczącej zakresu i metod zarządzania zespołem pracowniczym w czasie trwającej pandemii, a także poruszono zagadnienia dotyczące przyszłego okresu programowania UE na lata 2021-2027 w kontekście rozwoju podmiotów reintegracyjnych, infrastruktury społecznej, a także działań kierowanych na rzecz starzejącego się społeczeństwa, w tym seniorów. Zaproszeni prelegenci akcentowali najważniejsze kwestie społeczne, które powinny znaleźć się w nowym Programie Operacyjnym na lata 2021-2027.
- 2-dniowe spotkanie sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych. Głównym celem spotkania było dalsze wzmocnianie sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych, wymiana doświadczeń i informacji w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów reintegracyjnych oraz zapoznanie się z przedstawicielami Środowiskowych Domów Społecznych. Do sieci dołączyło 13 ŚDS.

2 wizyty studyjne online:

- dla przedstawicieli Podmiotu Ekonomii Społecznej (18 osób). Celem spotkania było zapoznanie uczestników z:
 - funkcjonowaniem podmiotów ekonomii społecznej;
 - zasadami tworzenia spółdzielni socjalnych osób prawnych przy podmiotach reintegracyjnych;
 - działaniami mającymi na celu aktywizację zawodową uczestników podmiotów reintegracyjnych;
 - przykładami współpracy podmiotów reintegracyjnych z przedsiębiorcami; oraz wspólna dyskusja dotycząca doświadczenia z czasu izolacji, działania podmiotów reintegracyjnych w dobie pandemii COVID-19.Uczestnicy odwiedzili wirtualnie centra integracji społecznej, spółdzielnie socjalne oraz warsztat terapii zajęciowej z Wielkopolski.
- dla przedstawicieli JST (24 osoby), którego celem było zapoznanie uczestników z:
 - realizacją usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej (np. prowadzenie mieszkań chronionych, treningowych, świadczenie usług opiekuńczych w różnych formach);

- stosowaniem klauzul społecznych/społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego;
 - zlecaniem zadań przez jednostki samorządu terytorialnego podmiotom ekonomii społecznej;
 - tworzeniem spółdzielni socjalnych osób prawnych przez JST;
 - tworzeniem trwałych miejsc pracy dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - rewitalizacją społeczną jako odpowiedzią na problemy obszarów miejskich.
- Ponadto, w 2021 r. miały miejsce następujące wydarzenia związane z sektorem ekonomii społecznej:

- konsultacje społeczne projektu „Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej na lata 2021-2025”(WPRESiS), który Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął w dniu 30 marca 2021 r.
- 3 posiedzenia Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (RKRES) podczas, których zaprezentowano najważniejsze zapisy WPRESiS, a także zrealizowane w ramach projektu pozakonkursowego działania w roku 2020 oraz wyniki badania ewaluacyjnego Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach w latach 2016-2020. Omówiono najważniejsze wnioski i rekomendacje wynikające z Raportu o stanie ekonomii społecznej za 2020 r., a także sprawy związane z przyszłością ekonomii społecznej w kraju i regionie. Ekspert z projektu "Spójna Integracja Regionalna Ekonomii Społecznej II" poprowadził warsztat animacyjny, mający na celu określenie możliwych obszarów działania RKRES w kolejnych latach oraz jego roli w rozwoju ekonomii społecznej w regionie Warmii i Mazur. Zorganizowano posiedzenie RKRES, w którym udział wzięli Członkowie RKRES, Członkowie Zespołu ds. współpracy nauki i ekonomii społecznej, pracownicy ROPS oraz zaproszony zewnętrzny ekspert. Główne tematy poruszane podczas spotkania: nowe trendy społeczne; nowe regulacje prawne dotyczące sektora ekonomii społecznej, strategia rozwoju usług społecznych w kontekście działalności przedsiębiorstw ekonomii społecznej. Odbędzie się również wizyta studyjna w Kuźni Społecznej, miejscu rozwoju przedsiębiorczości, działań społecznych, ekologicznych, aktywizacji zawodowej, społecznej oraz wsparcia organizacji pozarządowych z Warmii i Mazur. Odbędzie się posiedzenie Zespołu ds. współpracy nauki i ekonomii społecznej.
- 3 konferencje:
 - podsumowująca Projekt pozakonkursowy realizowany w latach 2018-2021, w formule online – zapewniono 4 tłumaczy języka migowego. Podczas konferencji zaprezentowano działania podejmowane w projekcie w latach 2018-2020, omówiono założenia nowego WPRESiS, zaproszono ekspertów z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (prelekcja nt. nowego okresu programowania) oraz z OZRSS (prelekcja nt. nowej ustawy PZP). Zaprezentowano także dobre praktyki funkcjonowania es w regionie.
 - w Sali Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej w Olsztynie odbyła się II Gala Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach. Uczestniczyło w niej około 250 osób, w tym wyróżnieni i Laureaci Konkursów oraz wnioskodawcy Zakupu Prospołecznego. Wszystkie materiały prezentowane na Gali były przygotowane z uwzględnieniem

potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Podczas Gali zapewniono usługę tłumaczenia wydarzenia na polski język migowy. Gala była również transmitowana na żywo w sieci.

- zorganizowana została regionalna konferencja online pt. „Nowe wyzwania w świadczeniu usług społecznych w Polsce” w ramach Warmińsko–Mazurskich Dni z Ekonomią Społeczną. W związku z trwającą pandemią COVID-19 konferencja odbyła się w formule online, którą na zlecenie ROPS w Olsztynie technicznie obsłużyło przedsiębiorstwo społeczne. W dniu konferencji na platformie zarejestrowało się ok. 100 osób. Jednocześnie prowadzona była transmisja na żywo na portalu społecznościowym Facebook. Konferencję online przeprowadzono również zgodnie z zapisami Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, uwzględniając usługę tłumacza w polskim języku migowym dla osób głuchych i niedosłyszących.
- organizacja materiałów ochronnych, które przekazano instytucjom pomocy i integracji społecznej oraz podmiotom ekonomii społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego w ramach walki z pandemią COVID-19, w tym m.in. WTZ, ZAZ, KIS, CIS, spółdzielniom socjalnym i przedsiębiorstwom społecznym. Ponadto w I kwartale 2021 r. trwała dystrybucja zakupionych w 2020 r. fartuchów ochronnych (1500 szt.). Materiały zostały przekazane do instytucji pomocy społecznej (kadra i wolontariusze) oraz przedstawicieli podmiotów reintegracyjnych na Warmii i Mazurach, tj. Klubów Integracji Społecznej, Centrów Integracji Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Zakładów Aktywności Zawodowej z Warmii i Mazur oraz spółdzielni socjalnych prowadzących usługi opiekuńcze.
- 5 spotkań przedstawicieli Warmińsko-Mazurskiej Sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej,
- cykl doradztwa eksperckiego on-line z zakresu podstawowej wiedzy potrzebnej do rozpoczęcia działań fundraisingowych w organizacjach pozarządowych, skutecznej promocji sektora ekonomii społecznej, wypracowania wspólnej marki produktu oraz stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.

Dodatkowo prowadzona była strona internetowa: **es.warmia.mazury.pl** z zamieszczanymi na bieżąco i aktualizowanymi informacjami nt. ekonomii społecznej. Wydawany był również kwartalny Newsletter dotyczący ekonomii społecznej.

Priorytet IV: Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Cel operacyjny nr 4: Poprawa zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym osobom z niepełnosprawnościami.

1. W ramach poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno – komunikacyjnej, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2021, podjęły działania wykazane w Tabeli nr 11, 12, 13.

Tabela nr 11. Działania podjęte w 2021 roku przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego związane z poprawą dostępności architektonicznej.

Lp.	Jednostka organizacyjna	Podjęte działania
1.	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – wymiana windy towarowo-osobowej, w tym dostosowanej dla osób ze szczególnymi potrzebami (transport na łóżkach), – modernizacja wejścia głównego oraz wyjścia dla pacjentów na teren rekreacyjny Szpitala, – wejście do budynku do Laboratorium z poziomu schodów – wybudowanie podjazdu, – wejście do budynku parterowego w części Oddziału V z poziomu schodów - wybudowanie platformy dla osób ze szczególnymi potrzebami, – budynek Główny oraz Zespół Poradni- modernizacja dwóch łazienek – dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, – budynek Terapeutyczno - Administracyjny (budynek piętrowy) wraz z Oddziałem VI i VII, wejście od strony ulicy Sybiraków -modernizacja łazienki – dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
2.	Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku	<ul style="list-style-type: none"> – stosowanie specjalnie przygotowanych podestów umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami zwiedzanie obiektów wewnątrz
3.	Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku	<ul style="list-style-type: none"> – ścieżki dla wózków inwalidzkich, schodogłaz w budynku muzeum, toalety dla osób z niepełnosprawnościami
4.	Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku	<ul style="list-style-type: none"> – zainstalowanie windy oraz platform niwelujących różnice poziomów
5.	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	<ul style="list-style-type: none"> – remont kapitalny 4 węzłów higieniczno-sanitarnych – likwidacja barier architektonicznych i dostosowanie pomieszczeń do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
6.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – możliwość korzystania z windy dla osób z niepełnosprawnościami

Tabela nr 12. Działania podjęte w 2021 roku przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego związane z poprawą dostępności cyfrowej

Lp.	Jednostka organizacyjna	Podjęte działania
1.	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	– opracowano nową stronę internetową Szpitala (www.wzlp.pl) zgodnie z wymogami Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 roku o dostępności cyfrowej stron internetowych (...)
2.	Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku	– udostępniono wystawę wyposażoną w audiodeskrypcję i katalogi dla osób niewidomych i niedowidzących
3.	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elku	– strona internetowa i aplikacja mobilna dostosowane zgodnie z Ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 roku o dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych
4.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	– stworzenie nowej strony internetowej spełniającej wymogi WCAG, – na stronach umieszczono film o działalności Stacji w PJM
5.	Centrum Polsko-Francuskie Cotes d'Armor-Warmia i Mazury w Olsztynie	– budowa nowej strony internetowej zgodnej z ustawą o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych

Tabela nr 13. Działania podjęte w 2021 roku przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego związane z poprawą dostępności informacyjno-komunikacyjnej

Lp.	Jednostka organizacyjna	Podjęte działania
1.	Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku	<ul style="list-style-type: none"> – udostępniono przewodnik dla osób niewidomych i niedowidzących, – oznakowano podjazdy, drzwi, toalet dla osób z niepełnosprawnościami, stworzono w obiekcie Muzealne Centrum Obsługi Turystów, wprowadzono dodatkowe oznaczenia dla osób niedowidzących
2.	Centrum Polsko-Francuskie Cotes d'Armor-Warmia i Mazury w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – podjęcie współpracy z tłumaczem języka migowego, – wyznaczenie w instytucji osoby odpowiedzialnej za wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do informacji o instytucji i usługach jakie świadczy
3.	Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowano film w polskim języku migowym (PJM) z ofertą WBP w Olsztynie, – filmy WBP w Olsztynie publikowane na Facebooku i Youtube wyposażono w audiodeskrypcję
4.	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	<ul style="list-style-type: none"> – wyposażenie izby przyjęć w „Kartę Praw i Obowiązków Pacjenta”: <ul style="list-style-type: none"> • dla osób niewidzących – wydanie w języku punktowym (kod L. Braille`), • dla osób niedowidzących – wydanie w druku powiększonym
5.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – stworzenie możliwości skorzystania z pętli indukcyjnej w Sekretariacie WSPR oraz w Sekcji Kontraktowania i Rozliczeń Świadczeń Zdrowotnych, – zapewniono kontakt SMS/MMS, – umożliwiono korzystanie z tłumacza PJM, – wydzielono 1 miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, – zamieszczono tablicę informacyjną z rozkładem pomieszczeń, – zamieszczono dotykową tablicę informacyjną z rozkładem pomieszczeń, – umożliwiono korzystanie z tłumacza języka migowego przez stronę internetową (on-line)
6.	Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – realizacja spektakli on-line z tłumaczem języka migowego

W zakresie poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami również Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2021 roku podjął szereg działań, które przedstawia Tabela nr 14.

Tabela nr 14. Działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami podjęte w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2021 roku

Lp.	Zadanie	Podjęte działania
1.	Monitoring deklaracji dostępności umieszczonych w serwisach internetowych UM WWM	Zweryfikowano treści zawarte w opublikowanych na stronach internetowych należących do UM WWM deklaracjach dostępności w zakresie niezbędnych informacji, w tym w szczególności informacji o dostępie do budynków użytkowanych przez Urząd oraz ewentualna aktualizacja zawartych treści.
2.	Zapewnienie miejsca parkingowego dla osób z ograniczoną sprawnością ruchową	Wyznaczono i oznakowano miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnością, zlokalizowane nieopodal wejścia do budynku głównego UM WWM (od strony ul. Kościuszki -wejście dedykowane dla osób ze szczególnymi potrzebami) oraz na parkingu wewnętrznym przy wejściu do budynku przy ul. Partyzantów 24.
3.	Wskazanie wejścia dedykowanego osobom ze szczególnymi potrzebami	Oznakowano wejście dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami (wejście od strony ul. Kościuszki)
4.	Ułatwienie dostępu do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami, budynek w Olsztynie przy ul. Emilii Plater	Regulacja samozamykacza drzwi umożliwiającego ich otwarcie przy użyciu mniejszego nakładu siły. Obniżenie przycisku do wysokości umożliwiającej skorzystanie z dzwonka osobom ze szczególnymi potrzebami.
5.	Dostosowanie dróg komunikacyjnych pionowych i poziomych, oraz wejść do pomieszczeń z uwzględnieniem potrzeb osób słabowidzących oraz niewidomych (obiekty: ul. E. Plater 1, ul. Głowackiego 17, Kościuszki 89/91)	Zastosowano wizualne oznaczenia kontrastowe na co najmniej pierwszym i ostatnim stopniu biegu schodów. Oznakowano kondygnacje obiektu. Jednocześnie oznakowano pomieszczenia poprzez zastosowanie oznaczeń kontrastowych i wypukłych (alfabet Braille'a) na drzwiach pomieszczeń.
6.	Zapewnienie urządzeń wspomagających słyszenie dla osób słabosłyszących w punktach informacyjnych Urzędu	Zakupiono 3 pętle indukcyjne z przeznaczeniem do punktów informacyjnych Urzędu (punkty informacyjne UM WWM, PROW,GPIFE).
7.	Zapewnienie informacji o zakresie	Zamieszczono na stronie internetowej Urzędu informacje o zakresie działalności UM WWM w postaci

	działalności Urzędu w sposób dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami	tekstu odczytywalnego maszynowo oraz nagrania w PJM.
8.	Zapewnienie możliwości asekuracji i wezwania pomocy w sytuacjach nagłych w pomieszczeniach toalet przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością	Wykonano instalację umożliwiającą wezwanie pomocy w sytuacjach nagłych oraz dokonano montażu zamka, umożliwiającego w razie zaistniałej potrzeby awaryjne otwarcie drzwi w toaletach przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością.
9.	Zapewnienie równomiernego oświetlenia, budynek w Olsztynie przy ul. Bema 3	Uzupełniono oprawy świetlne w celu zapewnienia równomiernego oświetlenia w miejscach niebezpiecznych tj. przy wejściu do windy oraz przy schodach.
10.	Zapewnienie możliwości komunikowania się z UM WWM przez osoby niesłyszące przy pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika oraz innych środków komunikowania się	Zawarto umowę z tłumaczem PJM i SJM oraz tłumaczem przewodnikiem SKOGN na świadczenie usługi tłumaczeń pomiędzy Urzędem a osobami uprawnionymi. Wskazano na stronie internetowej Urzędu inne dostępne środki, zapewniające komunikowanie się osób ze szczególnymi potrzebami (dedykowana poczta elektroniczna, SMS, MMS).
11.	Zapewnienie dostępności poprzez zastosowanie dostępu alternatywnego w uzasadnionych przypadkach	Przeegląd i weryfikacja potrzeb oraz przygotowanie projektu dokumentu określającego tryb postępowania pracowników Urzędu w przypadku konieczności zapewnienia dostępu alternatywnego.
12.	Działania informacyjne na rzecz poprawy dostępności	Przeprowadzono spotkania popularyzujące wśród pracowników Urzędu, zasady tworzenia dokumentów dostępnych cyfrowo.